

דף לימוד לזכר היהודים הנעדרים בארגנטינה (1983-1976)

מיועד לגילאי
16 ומעלה

- קראו את המקורות ודונו בהם. אילו רגשות הם מעוררים בכם? אילו מחשבות?
- הסבירו את הקשר בין המשנה לבין המקורות הבאים אחריה.

עַל שְׁלֵשָׁה דְּבָרִים הָעוֹלָם עוֹמֵד: עַל הַדִּין, עַל הָאֱמֶת, וְעַל הַשָּׁלוֹם
(מסכת אבות, פרק א', משנה י"ח)

הקדמה למהדורה העברית

דו"ח הוועדה הלאומית הארגנטינית ("לעולם לא עוד") חושף את זוועות הדיקטטורה הצבאית בארגנטינה (1983-1976). להלן תמצית הממצאים העיקריים:

היקף התופעה ושיטת הפעולה

היעלמויות המוניות: הוועדה תיעדה כ-9,000 חטופים בוודאות, אך העריכה כי המספר האמיתי מגיע לעשרות אלפי בני אדם.

מנגנון ההסתרה: המשטר נקט בשיטה של חטיפות אלימות והעלמת הקורבנות תחת מעטה של שתיקה ורמייה ממשלתית.

מחנות מעצר: הקורבנות הוחזקו ב-340 מתקני כליאה חשאיים, שם עברו עינויים קשים (כולל עינוי ילדים וקשישים לעיני יקיריהם) ולבסוף נרצחו כדי להעלים ראיות.

כישלון הטיעון הביטחוני

חפים מפשע: בניגוד לטענת המשטר כי נאבק בטרור, הוועדה קבעה כי לרוב החטופים לא היה כל קשר (אפילו לא אידיאולוגי) לפעילות טרור.

אכזריות לשמה: הדו"ח מגלה שימוש במושגים מעורפלים כמו "פעילות חתרנית", הסתמכות על עינויים (המובילים להודאות שווא) והלשנות נקמניות, הובילו למעצר ולרצח נרחב של אזרחים תמימים.

אנטישמיות

שיעורם של יהודים מכלל ה"נעלמים", היה גבוה פי כמה מחלקם היחסי באוכלוסייה. האנטישמיות הובילה לאכזריות מוגברת ולעינויים קשים וממוקדים כלפי עצירים יהודים במחנות.

היחס ליהודים שנחטפו ועונו, נשען על מקורות מסורתיים ואידיאולוגיים ושיקף השפעה נאצית.

"נשים הרות שנעצרו או שהובאו ללדת ב- ESMA, היו אחת הפרשיות המחרידות, המזעזעות והמחרידות ביותר [...] הם נקרעו מזרועות אימהותיהם יומיים או שלושה אחרי לידתם, בהבטחה שיועברו למשפחותיהם, אך הם עדיין נעדרים"

(Nilda Noemi Actis Gorreta) תיק מספר 6321, דוח נזקק מאס, עמ'

"קיימת גם עדותו של חורחה אוסוולדו פלדינו (Paladino Osvaldo Jorge) (בקשר למרסלו וייס) כי במחצית נובמבר 1978 בלילה שמעתי צעקות חזקות מאד. זה היה טורקו חוליין שרדף אחרי עציר יהודי. ידענו שהוא יהודי, אך לא ידענו את שמו. הוא רדף אחריו במסדרונות והיה שופך עליו מים רותחים. לטורקו חוליין היה מחזיק מפתחות עם צלב קרס. האנטישמיות הייתה נוכחת שם, העונש [ליהודים] היה כפול" (אדי קאופמן, "הממד האנטישמי בדיכוי", עמ' 40 באתר של הוועדה הבין משרדית לבירור גורל הנעלמים היהודים בארגנטינה)

אפיטף -חואן חלמן
תרגום: רמי סערי

חִיתָה בִּי צְפוֹר.
בְּדָמִי נָסַע פָּרַח.
לְבִי הָיָה כְּנוֹר.

אֶהְבֶּתִּי אוֹ לֹא. אֲכַל
לִפְעָמִים אֶהְבּוּ אוֹתִי.
כְּמוֹ כֵּן שָׁמַח:
אוֹתִי: הָאֲבִיב,
הַיָּדִים יַחַד, מֶה שֶׁמֵּאֲשֵׁר.

אֲנִי אוֹמֵר שֶׁהָאָדָם אִמּוֹר לִהְיוֹת מֵאֲשֵׁר!

(כָּאֵן נָטַמְן צְפוֹר.
פָּרַח.
כְּנוֹר.)

למה אנחנו שרים Por qué cantamos,
מרירו בנדטי

אם כל שעה באה עם מותה
אם הזמן היה מערת שודדים
האוויר כבר איננו בואנוס איירס [=אוויר טוב]
והחיים הם כמו מטרה לבנה שזזה

אנחנו שרים כי הנהר עוד נוהם
וכשהנהר נשמע – הנהר נשמע
אנחנו שרים כי לאכזר אין שם
ולעומת זאת – לגורלו יש

אנחנו שרים למען הילד למען כולם
למען עתיד כלשהו ולמען העם
אנחנו שרים כי הניצולים
והמתים שלנו מבקשים שנשיר

אם הלכנו רחוק כמו האופק
ואם כאן נותרו עצים ושמיים
אם כל לילה היה תמיד היעדרות
וכל יקיצה – החמצה

אתה תשאל: למה אנחנו שרים?

אם אלה שלנו נותרו בלי חיבוק
אם המולדת כמעט מתה מעצב
אם לב האדם התנפץ לרסיסים
עוד לפני שהבושה פרצה

אתה תשאל: למה אנחנו שרים?

אתה תשאל: למה אנחנו שרים?

אנחנו שרים כי הגשם יורד על התלם
ואנחנו שליחי החיים
כי איננו יכולים וגם איננו רוצים
לתת לשיר להפוך לאפר

אנחנו שרים כי הצעקה אינה מספיקה
ואין די לא בבכי ולא בזעם
אנחנו שרים כי אנחנו מאמינים באדם
כי ננצח את התבוסה

אנחנו שרים כי השמש מכירה אותנו
והשדה מדיף ריח של אביב
ובגבעול הזה ובפרי ההוא
לכל שאלה יש תשובה